

**Modře označené štítky znamenají,
že není zaplacené předplatné!
Předplatné na jeden rok je
38,10+ 1,90 (GST) = 40 kan. dolarů
Cena 1.62 + 0.08 (GST) = 1.70 dolaru.**

Agreement # 40005374/ Registration # 09089

*Datum, dokdy jsou
noviny předplaceny,
je v pravém horním
rohu štítku!*

J Time
Committed
À déla
convenu

Telefon: 416/530-4222
Fax: 416/530-0069
E-mail: abe@zpravy.ca
abe@satellite1-416.com

ČESKOSLOVENSKÝ ČTRNÁCTIDENÍK - CZECHOSLOVAK BI-WEEKLY

No. 6.

(431.)

Vol. 19.

satellite **1-416**

Thursday,

March 26,

2009

Published by ABE, P. O. Box 176, Station „E“, Toronto, Ontario, Canada M6H 4E2

www.satellite1-416.com nebo www.zpravy.org nebo www.zpravy.ca

Po dvaceti letech

Byla to tak trochu utajená konference. Nedostal jsem na ni žádné oficiální pozvání, žádnou tiskovou zprávu, pouze jeden nebo dva e-maily a při tom to bylo o něčem, co nás všechny zajímá: Dědictví komunismu. S přibývajícím časem se stále hůře sděluje atmosféra komunismu i to, jak se toto prostředí měnilo; jistě, bezohledně, arogantně v padesátých letech, čerpající svou sílu z vítězství nad Hitlerem a z nepřímožitého Sovětského svazu. Těžko se dnes vysvětluje atmosféra doby kolem roku 1952, kdy v kinech nebyl jediný západní film, kdy v rádiu hráli od rána do večera Častušky, kdy Antonín Zápotočský chtěl nahradit Ježíška v jeslích Dědou Mrázem. Pak se najednou vrátily do kin západní filmy. Potichu nenápadně. Občas se objevila nějaká kniha, a začaly se transformovat Literární noviny. Fotbalové kluby dostaly zpátky svá jména. Objevila se divadla malých forem. Semafor, Zábradlí...

Když už se zdálo, že se v tom bude moci opět normálně žít, přišel rok 1968 a normalizace a opět nanovo ubíjení ducha. Doba bezmocnosti a zoufalství. Možná tehdy jsme převzali heslo od básníka Dylana Thomase, že naším úkolem je *nevzdat poklonu tomu braku*. Normalizace snad byla o to horší, že se nás už nikdo na nic neptal.

Tato skutečnost je nepřenositelná, nesdělitelná. Jsem rád, že tato doba pominula a jsem rád, že jsme dnes někde jinde. Jan Sammer (v Satellitu číslo 4/2009) si stěžuje na znásilnění práva v České republice. Má na mysli převážně restituční majetku. Panu Sammerovi se nelíbí některá rozhodnutí Ústavního soudu v této oblasti. Nutno říci, že Ústavní soud několikrát zvrátil rozsudek vydaný nižšími instancemi ve prospěch lidí postižených komunistickým režimem. Skutečností je, že dodnes soudí soudci z komunistického režimu. V roce 2006 se mi soudce při občansko-právním sporu zeptal, jestli jsem byl deportován z Československa. Zůstal jsem stát jako opářený nad touto otázkou, protože i malé dítě by mělo vědět, že jediný deportovaný ze socialistické soustavy byl spisovatel Alexander Solženicyn. Když jsem odpověděl, že nebyl, tak rozhodl v můj neprospěch.

18. března 2009 se po 55 letech konal obnovový proces se Zdeňkem Zavadilem. Rozsudkem Nižšího vojenského soudu Tábor ze dne 17. 8. 1953 byl tehdy jednadvacetiletý Zdeněk Zavadil odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání devíti roků nepodmíněně a k trestu propadnutí jmění za to, že bez povolení opustil vojenský útvar „v úmyslu se trvale vyhnout vojenské službě“. V rozsudku se o Zdeňku Zavadilovi praví: „Uvedl, že svého činu se dopustil z odporu, který má vůči vojenské službě vůbec, jež prý je určena k zabíjení lidí. K tomuto přesvědčení prý dospěl četbou některých klasiků (Goethe - Tolstoj). Chtěl prý přes Západní Německo se dostat do Švédska, aby tak získal volnost a mohl pracovat.“

Soud obhajobu Zdeňka Zavadila tehdy odmítl: „Nutně si musil uvědomit, ježto jeho inteligence je dosti vysoká, že naše armáda není jako kapitalistické armády určena k zabíjení lidí, nýbrž právě k ochraně míru a štěstí lidí proti jakýmkoliv úkladům válečných paličů. Obviněný se však svým činem chtěl vyhnout všem závazkům, jaké má voják naší lidové demokratické republiky vůči svému státu a celému táboru míru. Jeho odvolávání se

na klasiky doby minulé, kdy ovšem byly důvody k nespokojenosti s kapitalistickým režimem, je falešné a jednání obviněného jeví se jako projev nejhrubšího nepřátelství vůči naší lidové demokratické republice, jež dává všem pracujícím i jejich rodinám šťastný a spokojený život a má proto plné právo žádat od všech svých občanů, aby i oni rádně plnili své občanské povinnosti.“

Vyšší vojenský soud Praha rozsudkem ze dne 3. 9. 1953 snížil Zdeňku Zavadilovi trest na sedm let s přihlídnutím k tomu, že byl ovlivněn „i četbou nevhodné literatury“.

Zdeňku Zavadilovi je nyní 77 let a žije ve Švýcarsku. V minulých letech Ústavní soud ČR judikoval, že pokud Svědkové Jehovovi na základě Bible odmítli za minulého režimu sloužit v armádě, nedopustili se trestného činu.

Soud návrh zamítl s tím, že na dotyčného nelze vztahovat nálezy Ústavního soudu v kauzách svědků

Jehovových, neboť jemu šlo jen o lepší život v "kapitalistické cizině". Navíc prý byl návrh podán opožděně.

Proti rozhodnutí podal advokát postiženého Lubomír Müller stížnost ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích s tím, že postup, který zvolil, mu právě tento soud doporučil.

Je proto dobře, že se konference o této době konají. Na torontské konferenci byli přítomni dva čeští historici: z Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, kde je od roku 1998 ředitelem, přijel Oldřich Tůma a Pavel Žáček, který se stal pro změnu v lednu 2008 prvním ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů. Je zajímavé porovnat názory těchto dvou historiků a jejich hodnocení doby, která skončila před dvaceti léty.

Nejprve jsme se Pavla Žáčka zeptali, čeho se týkal jeho příspěvek na konferenci.

PŽ: Téma vybrali pořadatelé konference - lustrace v ČR, popřípadě v Československu. Já jsem svůj příspěvek zaměřil na to, co jsme pozapomněli. Na to, jak to vlastně vzniklo. Lustrace byl technický termín StB před rokem 1989. StB se zajímala ročně asi o milion osob. Pohled na činnost StB se měnil v průběhu let obzvláště s aférou *Sachergate* v roce 1990 a na podzim roku 1991 již byl tento proces lustraci označován jako hon na čarodějnice. A na druhé straně byli lidé, kteří chápali, že je nutné odstavit lidi, kteří předchozí režim vytvářeli a spolupracovali s ním. Pojem lustrace převzali i ostatní země jako například Bulharsko a Albánie, takže termín, který používala StB slouží k tomu, abychom se vyrovnali s minulostí a postihuje činnost, která takto původně zamýšlená nebyla.

ABE: S termínem *lustrace* souvisel i termín *perlustrace*, čili kontrola občanských průkazů...

PŽ: Je zajímavé, že se během čtyřiceti let nenašel pro něj žádný ruzismus jako třeba *ustanovka*, či *sledovačka*, existují celé slovníky česko-ruských bezpečnostních výrazů. *Perlustrace* byla na rozdíl od lustrace veřejná a znal ji i subjekt, zatímco lustrace bylo tajné opatření, kterým získávala StB informace o sledované osobě.

ABE: Jak hodnotíte v této oblasti lustračního průkopníka-amatéra Petra Cibulku?

PŽ: Podle mne nebyl amatérem, ale v rámci možností

PAVEL ŽÁČEK

POKRAČOVÁNÍ NA STR. 4

**I letos je Satellite 1-416
mediálním partnerem**

festival českých filmů

**Plzeň
19. 4. - 25. 4. 2009**

festival of czech films